

SELETUSKIRI

maaeluministri määruse „Põllumajandusministri määruste muutmine” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse § 4 lõike 3, § 6¹ lõike 4, § 64 lõike 5, § 65 lõigete 4, 5 ja 7, § 73 lõigete 5 ja 7, § 101 lõike 4, § 104 lõike 4, § 106² lõike 6 ning § 118 lõike 8 alusel.

Määrusega muudetakse põllumajandusministri 3. mai 2006. a määrust nr 58 „Seemnekartuli kategooriad ning seemnekartuli tootmise ja turustamise nõuded” ja põllumajandusministri 3. juuli 2006. a määrust nr 80 „Paljundusmaterjali mikropaljundamise ja laboratooriumi nõuded”.

Eelnõu on koostanud Põllumajandusministeeriumi taimetervise osakonna taimse materjali peaspetsialist Merjan Savila (tel 625 6282, e-post merjan.savila@agri.ee). Eelnõule on juriidilise ekspertiisi teinud Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Mari-Liis Kivipõld (6256283, e-post mari-liis.kivipold@agri.ee) ja eelnõu keeleteimetaja on sama osakonna peaspetsialist Leeni Kohal (tel 625 6165, e-post leeni.kohal@agri.ee).

Määrusi muudetakse seoses 2016. aasta 1. jaanuarist liikmesriikidele kohaldamiseks kohustuslike seemnekartuli turustamise nõuetega, mis on sätestatud komisjoni rakendusdirektiiviga 2013/63/EL, millega muudetakse nõukogu direktiivi 2002/56 I ja II lisa seoses seemnekartulite ja seemnekartulite partiide miinimumnõuetega (ELT L 341, 18.12.2013 lk 52-55), rakendusdirektiiviga 2014/20/EL, millega määratakse kindlaks liidu eliitseemnekartuli ja sertifitseeritud seemnekartuli klassid ning selliste klasside suhtes kohaldatavad tingimused ja nimetused (ELT L 38, 7.02.2014 lk 32-38) ja rakendusdirektiiviga 2014/21/EL, millega määratakse kindlaks supereliitseemnekartuli suhtes kohaldatavad miinimumtingimused ja liidu klassid (ELT L 38, 7.02.2014 lk 39-41) ja seoses 1. juulil 2014. aastal jõustunud korrakaitse seaduse muutmise ja rakendamise seadusega, millega seoses muudeti ka taimede paljundamise ja sordikaitse seadust ning eesmärgiga korrastada põllumajandusministri määruses nr 80 „Paljundusmaterjali mikropaljundamise ja laboratooriumi nõuded” kasutatav järelevalvega seotud terminoloogia.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga muudetakse seemnekartuli kategoriseerimist, ühtlustades kategooriad, kategooriasisesed klassid, põlvkonnad ja nende lühendid kogu Ühenduses kasutatavateks. Samuti muudetakse seemnekartulile kehtestatud kvaliteedinõudeid tulenevalt ÜRO Euroopa majanduskomisjoni (UNECE) standarditest. Määrusega täpsustatakse kvaliteedinõudeid ja lubatud hälbeid, kvaliteeti vähendavate taimekahjustajate loetelu on täiendatud nõuetega kartuli mustkärna ja süvikkärna kohta ning krimpsu tõmbunud kartuli mugulate kohta.

Samuti täiendatakse eelnõuga põllumajandusministri 3. mai 2006. a määruse nr 58 „Seemnekartuli kategooriad ning seemnekartuli tootmise ja turustamise nõuded” normitehnilist märkust, kuhu lisatakse viide komisjoni rakendusdirektiividele 2013/63/EL, 2014/20/EL ning 2014/21/EL.

Eelnõu paragrahviga 1 muudetakse põllumajandusministri 3. mai 2006. aasta määrust nr 58 „Seemnekartuli kategooriad ning seemnekartuli tootmise ja turustamise nõuded”.

Eelnõu § 1 punktiga 1 jäetakse kehtiva määruse paragrahvi 1 lõikest 1 välja tekstiosa „sertifitseerimist tõendava dokumendi väljaandmise kord”. Muudatus on vajalik seoses sellega, et eelnõu § 1 punktiga 13 tunnistatakse lisas toodud seemnekartulitunnistuse sisu ja vormi nõuded kehtetuks (täpsem põhjendus punktis 12).

Eelnõu § 1 punktiga 2 muudetakse määruse paragrahvi 2 ja seoses mitmete muudatustega sõnastatakse see selguse huvides järgmiselt: „§2. Seemnekartuli kategooriad ja nende klasside tähistused“. Muutub seniajani kehtinud seemnekartuli kategoriseerimine, millega seoses muutuvad senikehtinud tähistused.

Lõikes 1 sätestatakse nõuded supereliitseemnekartuli kategooria klassi tähistusega PBTC kohta. Mikropaljundamise teel saadud mikrotaimed loetakse uue sätte kohaselt supereliitseemnekartuli kategooriasse kuuluvaks ning senikehtinud lühendi M asemel on klassi uueks tähistuseks lühend PBTC. Võrreldes senikehtinud sõnastusega on tegemist supereliitseemnekartuli kategooriaga ning tekstist jäetakse välja supereliitseemnekartulile eelnev põlvkond. Muudatus on vastavuses rakendusdirektiiviga 2014/21/EL, millega määratakse kindlaks supereliitseemnekartuli suhtes kohaldatavad miinimumtingimused ja liidu klassid. Supereliitseemnekartuli paljundamisel võib esineda mitmeid erinevaid olukordi. Kõrgeimat kategooriat võidakse toota laboratooriumis, taimekahjustajatest vabas keskkonnas mikrotaimedest või mugulatest. Nõue tuleneb komisjoni rakendusdirektiivi 2014/21/EL lisa punktist 1.a.

Kui kõrgema paljunduse seemnekartul ei vasta järgneva kategooria paljundamiseks ettenähtud nõuetele, siis ta langeb sellesse kategooriasse, mille tootmiseks ettenähtud nõuetele see seemnekartul vastab (nt kui supereliitseemnekartul ei vasta eliitseemnekartuli tootmiseks ettenähtud nõuetele, siis võib temast toota sertifitseeritud seemnekartulit, kui see seemnekartul vastab sertifitseeritud seemnekartuli nõuetele).

Lõikes 2 sätestatakse nõuded supereliitseemnekartuli kategooria klassi tähistusega PB. Senikehtinud lühendi SE asemel on klassi uueks tähistuseks lühend PB.

Lõigetes 3, 4 ja 5 sätestatakse uued eliitseemnekartuli kategooria klassid ja nende tähistused. Seni kasutuses olnud esimese põlvkonna eliitseemnekartul tähistusega E1 asendatakse klassi tähistusega S, teise põlvkonna eliitseemnekartul tähistusega E2 asendatakse klassi tähistusega SE ja kolmanda põlvkonna eliitseemnekartuli lühend E3 asendatakse klassi tähistusega E. Säte on vastavuses komisjoni rakendusdirektiivi 2014/20/EL artikli 1 punktidega 1–3.

Lõigetes 6 ja 7 muudetakse sertifitseeritud seemnekartuli kategooria kohta kehtinud lähenemist. Seniajani võis Eestis toota ainult ühte põlvkonda sertifitseeritud seemnekartulit, edaspidi aga klassi tähistusega A sertifitseeritud seemnekartulit, mis on ette nähtud järgmise põlvkonna sertifitseeritud seemnekartuli klassi tähistusega B tootmiseks või tarbekartuli tootmiseks. Sertifitseeritud seemnekartuli kategooria klassi tähistusega B seemnekartul on ette nähtud vaid tarbekartuli tootmiseks. Nõue tuleneb komisjoni rakendusdirektiivi 2014/20/EL artikli 2 punktist 1 ja 2.

Lõikes 8 kehtestatakse seemnekartuli maksimaalselt lubatud põlvkondade koguarv üheksa, mille jagunemine kategooriate ja klasside kaupa on selguse huvides toodud tabelina.

Kategooria	Klass	Maksimaalselt lubatud põlvkonnad
supereliit	PBTC	1
	PB	2, 3 või 4
eliit	S	2, 3, 4 või 5
	SE	2, 3, 4, 5 või 6
	E	2, 3, 4, 5, 6 või 7
sertifitseeritud	A	8
	B	9

Vastavalt kategooriatele ja nende klassidele on kehtestatud erinev lubatud põlvkondade arv. Supereliitseemnekartuli paljundamisel võib esineda mitmeid erinevaid olukordi. Kategooria kõrgeimat klassi PBTCd võib toota kas mikrotaimedest või mugulatest. Supereliitseemnekartulit võib põllul toota neli aastat ehk neli põlvkonda. Nõue on vastavuses komisjoni rakendusdirektiivi 2014/21/EL artikli 2 punktiga f. Esimese põlvkonna eliitseemnekartuli põlvkondade arvu piirnorm on viis, sealhulgas supereliit- ja eliitseemnekartuli põlvkondade koguarv põllul. Nõue on vastavuses komisjoni rakendusdirektiivi 2014/20/EL lisa I punkt 1.a alapunktiga (v). Teise põlvkonna eliitseemnekartuli eelnevate põlvkondade arvu piirnorm on kuus, sealhulgas supereliit- ja eliitseemnekartuli põlvkondade koguarv põllul. Nõue on vastavuses komisjoni rakendusdirektiivi 2014/20/EL lisa I punkt 2.a alapunktiga (v). Kolmanda põlvkonna eliitseemnekartuli eelnevate põlvkondade arvu piirnorm on seitse, sealhulgas supereliit- ja eliitseemnekartuli põlvkondade koguarv põllul. Nõue on vastavuses komisjoni rakendusdirektiivi 2014/20/EL lisa I punkt 3.a alapunktiga (v). Sertifitseeritud seemnekartuli põlvkondade piirnorm on 2. Säte on vastavuses komisjoni rakendusdirektiivi 2013/63/EL lisa punkti 1.e teise lõiguga.

Eelnõu § 1 punktiga 3 sõnastatakse ümber kehtiva määruse paragrahv 3. Võrreldes kehtiva sõnastusega muudetakse paragrahvi lõiget 1, kus sätestatakse, et seemnekartulil ei tohi esineda ohtlikke taimekahjustajaid kartuli-ingerjas (*Ditylenchus destructor* Thorne), kartuli pruunbaktermädanik (*Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi et al.), kartuli ringmädanik (*Clavibacter michiganensis* (Smith) Davis et al. ssp. *sepedonicus* (Spieckermann et Kotthoff) Davis et al.), kartulivähk (*Synchytrium endobioticum* (Schilb.)) ja kartuli värtna viroid (Potatospindle tuber viroid). Need ohtlikud taimekahjustajad on reguleeritud taimekaitse seaduse alusel kehtestatud põllumajandusministri 7. juuli 2004. a määruses nr 116 „Ohtlike taimekahjustajate nimekiri“.

Lõikes 2 kehtestatakse nõuded seemnekartuli kvaliteedi ja kvaliteeti vähendavate taimekahjustajate esinemise kohta kõigi kategooriate ning nende klasside kohta ühes koondtabelis, kuhu on koondatud senikehtinud lõiked 2–6. Tabel annab selgema ülevaate nõuetest vastavalt kategooriatele ja nende klassidele. Võrreldes senikehtinud nõuetega on muutused järgmised – mugula mädanikke (va ring- ja pruunbaktermädanikku) võib supereliitseemnekartuli klassis tähistusega PB olla 0,2% ja teistes kategooriates ja klassides 0,5% (oli 1%), kartuli-mustkärna klassis tähistusega PB 1,0% ja klassides 5,0% (oli 3%) ja sertifitseeritud seemnekartuli klassides tähistusega A ja B võib olla kokku, välja arvatud mulda ja muid lisandeid, 8% (oli 6%) mugulate kaalust. Nõuded on vastavuses komisjoni rakendusdirektiivi 2014/20/EL I ja II lisa toodud eliitseemnekartuli ja sertifitseeritud seemnekartuli suhtes kohaldatavate nõuetega ja rakendusdirektiivi 2014/21/EL lisa toodud supereliitseemnekartuli klasside kohta kehtestatud nõuetega.

Lõikes 3 on võrreldes kehtiva määrusega sisulisi muudatusi sisse viidud. Sissejuhatavas lauses on asendatud viide paragrahvi 2 lõikele 3 sõnastusega „mikrotaimedest toodetud mugulate“, sest paragrahv 2 muutus ning viidet ei ole võimalik asendada uue viitega.

Lõikes 4 on tabelina toodud piirmäärad kartuli viirusest põhjustatud haiguste kohta vastavalt kategooriate ja nende klasside kohta kehtestatud nõuetele. Võrreldes kehtiva määruse paragrahvi 3 lõikega 8 lisandusid nõuded supereliitseemnekartuli kategooria klassi tähistusega PBTC ja sertifitseeritud seemnekartuli klassi tähistusega B kohta. Säte on vastavuses komisjoni rakendusdirektiivi 2014/21/EL lisa punkti 1.a alapunktiga (iii) ja komisjoni rakendusdirektiivi 2014/20/EL II lisa punkti 1.a alapunktiga (iii). Kartuli taimed või mugulad võivad olla nakatunud näiteks kartuli A-viirusesse, kuid taimel või mugulal ei pruugi viirushaiguse tunnuseid esineda. Võrreldes kehtiva määruse sama sättega muutus lähenemine kartuli A-viiruse esinemise kontrollimise kohta. Edaspidi kontrollitakse kartuli A-viiruse esinemist ainult kõrgema kategooria ehk supereliitseemnekartuli puhul ja madalamates kategooriates seire

käigus, sest alates 2005. aastast ei ole Eestis kartuli A-viirust madalamates kategooriates esinenud. Kuna analüüs on kallid, siis edaspidi ei kontrollita kartuli A-viirust madalamate klasside iga partii sertifitseerimisel. Keerdlehisuse ja mosaiikviiruse nõuded on sätestatud § 8 lõikes 3 toodud seemnekartulitaimikule kehtivate nõuete tabelis.

Eelnõu § 1 punktiga 4 jäetakse kehtiva määruse paragrahvi 7 lõikest 4 välja tekstiosa „lisas toodud vormi kohase seemnekartulitunnistuse ning”. Muudatus on seotud eelnõu paragrahvi 1 punktiga 13, millega tunnistatakse kehtetuks lisas toodud seemnekartulitunnistuse sisu ja vormi nõuded (täpsem põhjendus punktis 13).

Eelnõu § 1 punktiga 5 muudetakse kehtiva määruse paragrahvi 8 ja selguse huvides sõnastatakse see ümber.

Lõigetes 1 ja 2 ei ole võrreldes kehtiva määrusega muudatusi sisse viidud.

Lõikega 3 muudetakse seemnekartulitaimikule kehtestatud nõuete tabelit, täiendades seda uute kategooriate ja klasside lühenditega ning nendele vastavate nõuetega. Nõuded on kooskõlas komisjoni rakendusdirektiivides 2014/20/EL lisa II punkti 2 alapunktis (a) ja 2014/21/EL artikli 2 punkti 1 alapunktides (b-e) ja lisa punkti 1 alapunktis (a) sätestatud nõuetega. Võrreldes kehtiva määruse nõuetega suureneb eliitseemnekartuli kategoorias klassi tähistusega S ja E varrepõletikku nakatunud taimede maksimaalse esinemise protsent (vastavalt 0%lt 0,1%ni ja 0,5%lt 1,0%ni). Nõuded on vastavuses komisjoni rakendusdirektiivi 2014/20 lisa I punkti 1.a alapunktis (ii) ja punkti 3.a alapunktis (ii) sätestatud nõuetega.

Lõigetes 4 ja 5 (kehtivas määruses lõiked 3¹ ja 4) ei ole võrreldes kehtiva määrusega muudatusi sisse viidud.

Lõikes 6 sätestatakse, et seemnekartulipõllul ei tohi esineda ohtlikke taimekahjustajaid kartuli-ingerjas (*Ditylenchus destructor* Thorne), kartuli pruun-baktermädanik (*Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi et al.), kartuli ringmädanik (*Clavibacter michiganensis* (Smith) Davis et al. ssp. *sepedonicus* (Spieckermann et Kotthoff) Davis et al.), kartulivähk (*Synchytrium endobioticum* (Schilb.)), kartuli värtna viroid (Potatospindle tuber viroid), kollane kartulikiiduss (*Globodera rostochiensis* (Wollenweber) Behrens) ja valkjass kartulikiiduss (*Globodera pallida* (Stone) Behrens). Nimetatud taimekahjustajate tõrjemeetmeid reguleeritakse taimekaitseeaduse alusel kehtestatud põllumajandusministri 16. mai 2007. a määrusega nr 74 „Ohtliku taimekahjustajaga saastunud, saastumisohus või saastumiskahtlasel taimel, taimsel saadusel või muul objektil leiduva ohtliku taimekahjustaja liigile kohased tõrjeabinõud“ ja põllumajandusministri 7. juuli 2004. a määruses nr 116 „Ohtlike taimekahjustajate nimekiri“. Muudatus on kooskõlas komisjoni rakendusdirektiivi 2013/63/EL artikliga 1.

Eelnõu § 1 punktiga 6 täpsustatakse paragrahvi 9 lõiget 4 selliselt, et edaspidi võetakse sertifitseeritud seemnekartuli kategooria klassi tähistusega A seemnekartulina sertifitseeritavast seemnekartulipartiist mugulaproov viirushaiguste määramiseks üksnes viirushaigusele vastuvõtliku seemnekartuli sordi korral ning klassi tähistusega B seemnekartulina sertifitseeritavast seemnekartulipartiist viirushaigusi ei määrata.

Eelnõu § 1 punktiga 7 asendatakse paragrahvi 10 lõikes 2 viide „Paragrahvi 3 lõigetes 2–5” viitega „paragrahvi 3 lõigetes 1–3”. Muudatus on vajalik, sest paragrahv 3 on uuesti sõnastatud ja viide ajakohastatud. Kehtiva määruse paragrahv 10 käsitleb kvaliteedi määramiseks võetava mugulaproovi analüüsimist. Kvaliteedi määramiseks kontrollib Põllumajandusamet kui pädev asutus paragrahvi 3 lõigetes 1–3 loetletud näitajaid: ohtlike taimekahjustajate esinemist, kvaliteeti vähendavate taimekahjustajate esinemist ja teeb kindlaks ka mugula suuruse. Ebahütlane seemnekartuli partii on üks kvaliteedi määramisel arvesse võetavatest näitajatest. Sama seemnekartulipartii kaalust võib kuni 3% olla lubatust suuremaid ja kuni 3% lubatust

väiksemaid mugulaid. Põllumajandusamet saab mugulate suurust määrata vaid kvaliteedi määramise eesmärgil võetud mugulaproovist. Mugula suurus märgitakse lisaks kvaliteediaktile ka etiketile.

Eelnõu § 1 punktiga 8 asendatakse paragrahvi 10 lõike 3 teises lauses viide „§ 3 lõigetes 1–6” viitega „§3 lõigetes 1 ja 2”. Muudatus on vajalik, sest paragrahv 3 on uuesti sõnastatud ja viide ajakohastatud.

Eelnõu § 1 punktiga 9 jäetakse paragrahvi 13 lõikest 3 välja tekstiosa „seemnekartulitunnistusele,”, sest Põllumajandusameti kliendiportaali kaudu saab seemnekartuli tarnija edaspidi ise seemnekartuli partii kohta vajaliku info välja printida.

Eelnõu § 1 punktiga 10 jäetakse paragrahvi 14 lõikest 2 välja tekstiosa „ja supereliitseemnekartulile eelneva põlvkonna seemnekartuli”, kuna uue liigituse järgi on tegemist supereliitseemnekartuli kategooria klassi tähistusega PBTC. Muudatus on vastavuses rakendusdirektiivi 2014/21/EL lisa punktiga 1.

Eelnõu § 1 punktiga 11 muudetakse kehtiva määruse paragrahvi 15 ja selguse huvides sõnastatakse see ümber.

Lõike 1 punkti 4 täiendatakse nõudega märkida liigi botaaniline nimi ladina keeles, sest punkti 6 kohaselt märgitakse etiketile eesti keeles kategooriana „Supereliitseemnekartul”.

Lõike 1 punkti 6 ja lõike 2 punkti 8 täiendatakse nõudega märkida etiketile lisaks kategooriale selle kategooria klassi tähistus ning põlvkonna number. Vajaduse põlvkonna numbril märkimiseks tingib asjaolu, et ühe kategooria piires võib mitu põlvkonda seemnekartulit toota ja kui seemnekartuli partii etiketil ei ole märgitud põlvkonna numbrit, siis seemnekartuli ostja ei tea, mis põlvkonnaga on tegu ja automaatselt langeb seemnekartul järgmisse kategooriasse. Näiteks eliitseemnekartulit võib kasvatada kuus põlvkonda ja kui etiketil ei ole märgitud, et seemnekartul on klassi tähistusega E teise põlvkonna eliitseemnekartul, siis automaatselt loetakse see pädeva asutuse poolt viimase ehk seitsmenda põlvkonna seemnekartuliks ning sellest võib toota ainult sertifitseeritud seemnekartulit.

Lõiget 1 täiendatakse punktiga 7 ja lõiget 2 punktiga 11, mille kohaselt geneetiliselt muundatud organisme sisaldava seemnekartuli puhul tuleb etiketile märkida sõnad „Sisaldab GMO-d”. Nõue on vastavuses nõukogu direktiivi 2002/56/EÜ artiklile 15. Muid sisulisi muudatusi lõigetes 1 ja 2 sisse ei viidud.

Määrusest eemaldatakse nõuded supereliitseemnekartulile eelneva põlvkonna seemnekartuli etiketi ja tarnija dokumendile märgitava teabe kohta, kuna seemnekartuli kategoriseerimise uute aluste kohaselt ei eristata enam supereliitseemnekartulile eelnevat põlvkonda, vaid see liigitatakse supereliitseemnekartuli kategooria klassi tähistusega PBTC. Muudatus on vastavuses rakendusdirektiiviga 2014/21/EL.

Lõikes 3 sätestatakse üldine nõue, et kui põlvkonda pole etiketil märgitud, siis pädev asutus loeb asjaomased seemnekartulid vastavas kategooria klassis maksimaalselt lubatud põlvkonda kuuluvaks. Nõue on vastavuses komisjoni rakendusdirektiivi 2013/63/EL lisa punkti 2 alapunkti (e) kolmanda lõiguga. Näiteks kui eliitseemnekartuli etiketil ei ole märgitud põlvkonna numbrit, siis loetakse klassi tähistusega S eliitseemnekartulid viiendasse põlvkonda kuuluvaks, klassi tähistusega SE eliitseemnekartulid loetakse kuuendasse põlvkonda kuuluvaks ja klassi tähistusega E eliitseemnekartulid loetakse seitsmendasse põlvkonda kuuluvaks.

Lõigetes 4 ja 5 võrreldes kehtiva määrusega muudatusi sisse ei viidud.

Eelnõu § 1 punktiga 12 asendatakse paragrahvi 16 lõikes 2¹ tekstiosa „vastama § 3 lõikes 1 sätestatud nõuetele, olema vaba” tekstiosaga „olema vaba ohtlikest taimekahjustajatest ja”. Ka mikropaljundamise teel toodetud seemnekartuli, sealhulgas säilitussordi seemnekartuli mikrotaime turustamisel peavad need olema vabad ohtlikest taimekahjustajatest. Nõue tuleneb komisjoni rakendusdirektiivi 2014/21/EL artikli 2 punkti 1 alapunktist a.

Eelnõu § 1 punktiga 13 paragrahvi 16 lõikes 4 asendatakse sõna „seemnekartulitunnistuse” sõnaga „etiketi”. Seoses Põllumajandusameti kliendiportaali käivitumisega ei ole vajalik seemnekartuli tarnijale väljastada seemnekartulitunnistust, selle asemel väljastab Põllumajandusamet etiketi, mille väljastamise päevast arvates kahe kuu jooksul peab seemnekartuli tarnija seemnekartulipartii turustama.

Eelnõu § 1 punktiga 14 paragrahvi 16 lõigetest 5 ja 6 jäetakse välja tekstiosa „lisas toodud vormi kohane seemnekartulitunnistus ning”, sest Põllumajandusameti kliendiportaali kaudu saab seemnekartuli tarnija edaspidi ise seemnekartuli partii kohta vajaliku info välja trükkida.

Eelnõu § 1 punktiga 15 täiendatakse normitehnilist märkust komisjoni rakendusdirektiiviga 2013/63/EL, millega muudetakse nõukogu direktiivi 2002/56 I ja II lisa seoses seemnekartulite ja seemnekartulite partiide miinimumnõuetega (ELT L 341, 18.12.2013 lk 52–55), rakendusdirektiiviga 2014/20/EL, millega määratakse kindlaks liidu eliitseemnekartuli ja sertifitseeritud seemnekartuli klassid ning selliste klasside suhtes kohaldatavad tingimused ja nimetused (ELT L 38, 7.02.2014 lk 32–38) ja rakendusdirektiiviga 2014/21/EL, millega määratakse kindlaks supereliitseemnekartuli suhtes kohaldatavad miinimumtingimused ja liidu klassid (ELT L 38, 7.02.2014 lk 39–41).

Eelnõu § 1 punktiga 16 tunnistatakse lisas toodud seemnekartulitunnistuse sisu ja vormi nõuded kehtetuks, sest seniajani väljastati seemnekartuli tunnistus välja selleks, et tarnijal oleks kogu informatsioon seemnekartuli partii kohta. Uut infotehnoloogia süsteemi kasutades saab tarnija edaspidi ise seemnekartuli partii kohta vajaliku info välja printida.

Eelnõu paragrahvi 2 muudetakse põllumajandusministri 3. juuli 2006. a määrust nr 80 „Paljundusmaterjali mikropaljundamise ja laboratooriumi nõuded”.

Eelnõu § 2 punktiga 1 sõnastatakse § 2 lõige 1 ümber ja lisatakse mikropaljundamise mõistesse tekstiosa „kiire paljundamine koekultuurmeetodil suure hulga paljundusmaterjali ja kartulitaimede tootmiseks”. Täiendus on vajalik komisjoni rakendusdirektiivi 2014/21/EL artikkel 1 punktis 2 toodud mõistega vastavusse viimiseks.

Eelnõu § 2 punktiga 2 sõnastatakse § 2 lõige 2 ümber ja lisatakse koekultuurmeetodil tootmise mõistesse täpsustus, mille kohaselt lähtepaljundusmaterjalina kasutatav taim on emataim. Täiendus on vajalik komisjoni rakendusdirektiivi 2014/21/EL artikkel 1 punktis 1 toodud mõistega vastavusse viimiseks.

Eelnõu § 2 punktiga 3 täiendatakse § 2 lõikega 2¹ emataime mõistega koekultuurmeetodil tootmisel. Emataim on mikropaljundamisel üks ja ainuke sordiehtne ja sordipuhas taim, vaba ohtlikest ja kvaliteeti vähendavatest taimekahjustajatest. Sellest taimest või mugulast võetakse lähtepaljundusmaterjali (lähtematerjali), millest toodetakse sertifitseerimiseks vajalikku paljundusmaterjali, näiteks supereliitseemnekartuli klassi tähistusega PBTC kartulit. Emataime ja ka lähtematerjali säilitatakse eraldi taimekahjustajatest vabas kasvukeskkonnas. Täiendus on vajalik komisjoni rakendusdirektiivi 2014/21/EL artikkel 1 punktis 1 toodud mõistega vastavusse viimiseks.

Eelnõu § 2 punktiga 4 muudetakse paragrahvi 3 lõike 2 punkti 1 sõnastust seoses sellega, et sõna „lähtepaljundusmaterjal” kasutati juba paragrahvi 2 lõikes 2¹.

Eelnõu § 2 punktidega 5, 6 ja 7 viiakse määрус kooskõlla 1. juulil 2014. aastal jõustunud korraükseseadusega, mis reguleerib riikliku järelevalve teostamise üldpõhimõtteid, aluseid ja korraldust. Haldusmenetluse seadus reguleerib haldusmenetluse käigus tehtava nõuetele vastavuse kontrolli üldpõhimõtteid, samas kasutatakse ka kõnealusel määрусes sõnu „kontroll”, „kontrollimine” ja „kontrollima” tarnija enda läbiviidava tegevuse kohta mikropaljundamise nõuetekohasuse tagamiseks. Sellist tegevust on õigem nimetada hindamiseks. Sellest lähtuvalt asendatakse punktiga 3 kehtivas määрусes § 3 lõikes 2 punktis 8 ja § 7 lõikes 1 sõna „kontrollimine“ sõnaga „hindamine“ vastavas käändes. Punktiga 4 asendatakse kehtiva määрусel § 3 lõikes 4 sõna kontrolli“ sõnaga „hindamise“ ning punktiga 5 asendatakse kehtiva määрусel § 4 lõikes 34, § 6 lõikes 4 ja § 7 lõikes 2 sõna „kontrollima” sõnaga „hindama” vastavas pöördes.

Eelnõu § 2 punktiga 8 täpsustatakse määрусel § 4 lõiget 3 nõudega, mille kohaselt kartulitaimede mikropaljundamisel peab lähtematerjal olema vaba ohtlikest taimekahjustajatest. Täpsustus on vajalik, sest senine viide põllumajandusministri 3. mai 2006. a määрусel nr 58 „Seemnekartuli kategooriad ning seemnekartuli tootmise ja turustamise nõuded” § 3 lõikele 1 muutub määрусel muudatusega kehtetuks. Säte on vastavuses komisjoni rakendusdirektiivi 2013/63/EL artikliga 1.

Eelnõu § 2 punktiga 9 lisatakse määрусel normitehniline viide nõukogu direktiivile 2002/56/EÜ seemnekartuli turustamise kohta (EÜT L 193, 20.07.2002, lk 60–73).

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas komisjoni rakendusdirektiiviga 2013/63/EL, millega muudetakse nõukogu direktiivi 2002/56 I ja II lisa seoses seemnekartulite ja seemnekartulite partiide miinimumnõuetega, rakendusdirektiiviga 2014/20/EL, millega määratakse kindlaks liidu eliitseemnekartuli ja sertifitseeritud seemnekartuli klassid ning selliste klasside suhtes kohaldatavad tingimused ja nimetused ja rakendusdirektiiviga 2014/21/EL, millega määratakse kindlaks supereliitseemnekartuli suhtes kohaldatavad miinimumtingimused ja liidu klassid, kehtestatud 1. jaanuaril 2016. aastal jõustuvate nõuetega seemnekartuli turustamisel.

4. Määрусel mõjud

Eelnõuga võetakse üle komisjoni rakendusdirektiivid 2013/63/EL, 2014/20/EL ja 2014/21/EL ning muudetakse seemnekartuli kategoriseerimist ja seemnekartulile kehtestatud kvaliteedinõudeid võrreldes kehtivate nõuetega leebemaks. Alates 2016. aasta 1. jaanuarist on seemnekartuli turustamise uued nõuded Euroopa Liidu liikmesriikidele kohaldamiseks kohustuslikud. Määрусel mõju majandusele, keskkonnale, välissuhetele, elu- ja looduskeskkonnale ja riigiasutuste korraldusele on väike või kaudne.

5. Määрусel rakendamiseiga seotud tegevused, vajalikud kulud ja määрусel rakendamise eeldatavad tulud

Määрусel rakendamiseiga ei kaasne lisakulutusi riigieelarvest, samuti ei kaasne sellega tulusid.

6. Määрусel jõustumine

Määрус jõustub üldises korras. Eelnõu jõustumine 2015. aastal on ette nähtud seetõttu, et tootjatel oleks võimalik rakendada uusi nõudeid juba 2015. aasta seemnekartuli tootmisel, sest alates 1. jaanuarist 2016 tohib turustada uutele nõuetele vastavat seemnekartulit. Komisjoni rakendusdirektiivi 2013/63/EL artikli 2, komisjoni rakendusdirektiivi 2014/20/EL artikli 4 ja komisjoni rakendusdirektiivi 2014/21/EL artikli 4 kohaselt võtavad liikmesriigid vastu ja avaldavad rakendusdirektiivide täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 31. detsembriks 2015.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu väljatöötamise algul on teavitatud seemnekartuli tootjaid seemnekartuli tootmisele ja turustamisele kehtima hakkavatest uute nõuetest 9. juulil ja 27. novembril 2014. a toimunud teabepäeval. Eelnõu esitati arvamuse saamiseks Põllumajandusametile, Põllumajandusuuringute Keskusele, Eesti Taimakasvatuse Instituudile, TÜ Eestimaa Kartul, TÜ Talukartul ja MTÜ Eesti Kartul. Põllumajandusameti ettepanekutega on arvestatud, Põllumajandusuuringute Keskusel ei olnud ettepanekuid ja teised ei avaldanud arvamust.

Komisjoni rakendusdirektiividest 2014/21/EL ja 2013/63/EL tulenevaid uusi nõudeid seemnekartulite kategoriseerimise ja kvaliteedi kohta soovitakse riigisiselt kohaldada direktiivis ettenähtust varem, ehk enne 2016. aasta 1. jaanuari, mistõttu on need käsitletavad riigisiseste nõuetena, millest tuleb toote nõuetele vastavuse seaduse kohaselt Euroopa Komisjoni teavitada. Euroopa Komisjoni teavitati eelnõust 25. märtsil 2015. a teatisega 2015/136 ooteaja lõpuga 26. juuni 2015. Euroopa Komisjonilt ja teistelt liikmesriikidelt märkusi ei saanud.

Eelnõu esitati Keskkonnaministeeriumile kooskõlastamiseks eelnõude elektroonilise kooskõlastamise infosüsteemi EIS kaudu. Keskkonnaministeerium kooskõlastas eelnõu märkusteta.

(allkirjastatud digitaalselt)

Ants Noot

Kantsler